

УДК: 330.85
JEL Classification: B 14
doi: 10.31767/nasoa.4.2018.13

В. О. ШЕВЧУК,
доктор економічних наук, професор,
Національна академія статистики, обліку та аудиту;
ORCID: 0000-0002-2496-5128

М. Руденко versus К. Маркс: українське викриття приреченості економічної складової марксизму

Зважаючи на поширене в науковому середовищі твердження стосовно гуманізму поглядів К. Маркса у статті спростовано хибність економічної складової марксизму та його світоглядної системи загалом. Розкрито сутність критики українським інтелектуалом М. Руденком ключових положень марксистської політичної економії. Наголошено, що основоположною складовою економічного надбання людства є європейська фізіократія, українська наукова школа фізичної економії та сучасна світова фізико-економічна думка. Що стосується політичної економії (включно з марксистською економічною складовою), то їй належить похідна, вторинна роль.

Ключові слова: політична економія марксизму, “Капітал” К. Маркса, наукова школа фізичної економії, економічне надбання людства.

З ініціативи окремих політичних сил та їх інтелектуального оточення в сучасному світі вже другий рік поспіль тривають урочистості, пов’язані з ушануванням імені і доробку К. Маркса. Минулого року вони були приурочені до 150-річчя появи першого тому “Капіталу”, рік нинішній ознаменований відзначенням 200-ліття з дня народження класика марксизму.

З огляду на значний світоглядний вплив К. Маркса на діяльність Леніна, Сталіна, Троцького, Хо Ши Міна, Гамші, Тіто, Мао Цзедуна, Кастро, Че Гевари, Енвера Ходжи та інших політиків, а також західних інтелектуалів на кшталт Адорно, Арндта, Луї Альтюссера, Лукача, Сартра, Фуко та ін., згадані ювілейні дати з особливою урочистістю відзначають не лише в країнах, де ленінізм, сталінізм, маоїзм та інші прояви марксизму панували упродовж багатьох десятиліть, а й на Заході, який став об’єктом нищівної критики в “Капіталі”, не сприйнявши марксистських ідей революційного захоплення політичної влади, встановлення пролетарської диктатури, експропріації, масового фізичного винищення класових супротивників.

Урочистості з нагоди згаданих ювілеїв відбуваються і в Україні, яка у ХХ ст. зазнала особливо руйнівного практикування марксизму і продовжує перебувати під деструктивним впливом наслідків утілення марксистських ідей. Деякі із популярних ЗМІ та окремі ВНЗ вшанували ім’я і доробок К. Маркса.

Сучасна українська редакція Вікіпедії вказує, що Карл Маркс – це німецький філософ-матеріаліст, теоретик-суспільствознавець, політеконом, політичний журналіст-публіцист; протагоніст робітничого соціалістичного руху та один із засновників Першого Інтернаціоналу [1].

У програмі круглого столу, приуроченого провідним столичним ВНЗ до 200-ліття з дня народження класика марксизму, зазначається, що “сьогодні марксизм втратив ту популярність, яку мав у другій половині ХІХ та протягом ХХ ст.”, а “науковий інтерес до марксистського вчення наразі змінений на критику його засадничих положень та політичних висновків, особливо у пострадянських та постсоціалістичних країнах”. Водночас наголошується, що “йі зараз його ідеї викликають інтерес, по-різному інтерпретуються, досліджуються у наукових працях сучасних учених і політичних діячів” [2].

У ювілейному інтерв’ю популярному ЗМІ один із науковців-економістів порушує питання про те, “чому наше ставлення до Маркса має бути винятком”. Він підкреслює, що “інтегруватися у світоглядну структуру Заходу без урахування того, що в ній був

і залишається як впливовий суб'єкт Маркс, неможливо". І акцентує увагу на тому, що "замовчувати цю проблему неможливо" [3].

Відповіді на питання, порушені дослідником економічної думки, який послідовно пропагує К. Маркса протягом кількох десятиліть, наголошуючи на гуманістичних домінантах марксизму [4], потребують:

- 1) сучасного аналізу неупередженої позиції, яка дозволяє з'ясувати справжнє ставлення класика марксизму до "реакційних" та "контрреволюційних" класів і націй, включаючи українство та українське селянство;
- 2) визнання фундаментальності природничих засад, на яких базується конструктивність критики економічної складової марксизму, послідовно здійснювана українськими інтелектуалами;
- 3) окреслення перспектив розвитку загальнолюдської економічної думки з урахуванням доробку українських інтелектуалів та визначеного ними місця марксизму у світовій економічній спадщині.

Водночас інтерес до марксистської спадщини, на зростання якого вказують її симпатика, і нове її прочитання, до якого вони закликають, потребує насамперед з'ясування того, чи були гуманістичними позиції К. Маркса.

Належить зазначити, що апологети марксизму зазвичай розмежовують між молодим і "зрілим" Марксом чи навіть протиставляють їх, особливо коли йдеться про марксистську ідею "реального гуманізму". Адже марксистські доктрини, зокрема теорія класової боротьби, спростовують гуманістичні виміри марксизму.

Як один із авторів "Маніфесту комуністичної партії", молодий К. Маркс вказував, що "з усіх класів, які протистоять тепер буржуазії, тільки пролетаріат являє собою дійсно революційний клас. Всі інші класи занепадуть і знищаться (...) Її [буржуазії] загибель і перемога пролетаріату однаково неминучі" [5, с. 107–108].

Крім буржуазії, реакційним класом, приреченим на загибель і знищення, за марксистською версією класової боротьби є селянство. Відтак "зрілий" К. Маркс наголошує, що "селянська власність становить найбільшу перешкоду для націоналізації землі" [6, с. 292]. Тут належить бачити один із витоків доктрини обезземелення селян, яка понині продовжує набувати дедалі більшого розмаху.

Іншим проявом "реального гуманізму" є те, що пролетаріат, який протистоїть реакційній буржуазії та контрреволюційному селянству, згідно з теорією класової боротьби в сукупності складає основу націй, які також приречені на знищення. Молодий К. Маркс разом зі співавтором вже згаданого "Маніфесту" вказували, що "національне відособлення і протилежність народів все більше і більше зникають уже з розвитком буржуазії (...) Панування пролетаріату ще більше прискорює їх знищення" [5, с. 112].

Тоді ж найвідданіший соратник К. Маркса Ф. Енгельс наголошував, що "з лиця землі зникнуть не лише реакційні класи і династії, а й цілі реакційні народи" [7, с. 176]. Відтак ідею "реального гуманізму" перекреслює, зокрема, властива марксистській слов'янофобія.

Ще замолоду К. Маркс і Ф. Енгельс утвердилися в поглядах на слов'янство як на спільноту народів, які належать до найбільш реакційних. Потужною складовою слов'янства на той час було українство – народ, репрезентований одним із "найконтрреволюційніших" класів – селянством.

Ф. Енгельс украй негативно відгукнувся про Слов'янський конгрес – з'їзд представників слов'янських народів Австрійської імперії, який зібрався 1848 р. у Празі. Скликаний за ініціативою Павела Шафарика і Йосипа Єлачича, він мав на меті протиставитися проголошеному об'єднанню всіх німецьких земель Німеччини й Австрії, включно з Чехією.

Ідея панславізму була досить дражливою для основоположників марксизму, котрі якраз у той час прагнули утверджувати свій "Маніфест", оснований на ідеї єднання пролетарів усіх країн. Ф. Енгельс цинічно іменував слов'ян "фантастичною" національністю і пророкував, що в перспективі "відбудеться безжалісна боротьба не за життя, а за смерть зі слов'янством, яке зрадило революцію, боротьба за знищення і безжалісний тероризм (...) в інтересах революції" [8, с. 297–298].

За об'єктивними законами буття ці та подібні дії засновників марксизму та продовжувачів їхньої справи – аж до сучасних апологетів і симпатиків – не могли не

викликати спротив і протидію. Ніби за іронією долі в середовищі якраз українства з'являється знання, яке стає початком спростування вироку, виголошеного класиками марксизму реакційним класам і реакційним народам. Це знання водночас викриває приреченість економічної складової марксизму та його світоглядної системи загалом.

В історії світової економічної думки понині продовжує домінувати нав'язане їй уявлення про те, ніби фізіократи є “батьками політичної економії”. Ця точка зору належить К. Марксу [9]. Насправді французькі фізіократи є “батьками фізичної економії” [10, с. 224].

В процесі утвердження новітньої світоглядної парадигми, що відбувається з XIX ст., національна наукова думка віддзеркалює економічне надбання людства як масштабну картину, котру наочно зображають двоє уявних дерев. Фундатором першого з них, що має природничі підвалини, є француз Франсуа Кене. Започаткування другого, основаного на політичних засадах, належить англійцю Адаму Сміту. Нові гілки чи галузки, що з'являються на деревах пізнання, завжди належать до одного чи іншого із них [10, с. 381–382].

Згадані уявні дерева уособлюють протилежні теорії. Причому йдеться не про академічні парадокси, а про непримиренну битву економічних теорій, яка триває упродовж більш ніж двох століть [10, с. 385]. Ці положення, доведені сучасним українським інтелектуалом Миколою Руденком, є вихідним пунктом досліджуваної парадигми.

Адекватна сутності суспільно-господарських явищ європейська фізіократія на час її виникнення не мала відповідних цій сутності природознавчих підтверджень [10, с. 482]. А належне їй пріоритетне місце у світовому економічному надбанні невдовзі було зайнято політичною економією. Однак остання також не спиралася на досягнення тодішнього природознавства.

Наміри зробити це свого часу декларував доктор Сергій Подолинський. У відомому фахівцям листі до К. Маркса від 8 квітня 1880 року український вчений вказав на свою спробу “погодити додаткову працю з пануючими фізичними теоріями” [5, с. 64].

Зверхньо трактована Ф. Енгельсом думка про те, ніби Подолинський “поплутав фізичне з економічним” і збився на манівці, до цього часу тлумачиться переважно спекулятивно, спотворюючи сутність “дуже цінного відкриття” С. Подолинського [5, с. 66]. Бо насправді С. Подолинський не поплутав, а поєднав фізичне з економічним. Більше того, започаткувавши у світовій економічній науці парадигму фізичної економії, він став фундатором її української наукової школи [12; 10, с. 399].

Нині можна стверджувати: європейська фізіократія, українська наукова школа фізичної економії та сучасна світова фізико-економічна думка являють собою основоположну складову загальноекономічного надбання людства. Що стосується політичної економії (включно з марксистською економічною складовою), то їй належить похідна, вторинна роль: вона походить від фізичної економії й має їй підпорядковуватися та доповнювати її. Саме ці положення вважаємо основами наукового визначення структури загальнолюдського економічного надбання.

Вже згаданий М. Руденко характеризував сучасну світову економічну науку як таку, “від якої залежить життя на Землі” [10, с. 481]. У дієслові “залежить” захована визначальна для подальшої долі земляної дихотомія: або життя на Землі триває, або воно припиняється.

Цю залежність М. Руденко дослідив при з'ясуванні (не)достатності наукових теорій. “Коли ми вказуємо на недостатність якоїсь теорії, то цим не вчиняємо замаху на її життя, – писав український інтелектуал, – а лише з'ясовуємо ту межу, до якої цю теорію можна вважати справедливою” [10, с. 458].

Спираючись на фундаментальні підвалини сучасного природознавства, належить доводити несумісність буття з небуттям, розкриваючи вказану дослідником дихотомію. Адже коли економічна наука сприяє триванню життя на Землі, вона є достатньою. У разі, якщо економічна наука не сприяє чи перешкоджає продовженню життя на Землі, вона виявляється недостатньою.

Констатація цього status quo наукових теорій є базовим положенням критики політичної економії з фізико-економічних позицій. Водночас конструктивної критики годі шукати як у апологетиці марксизму, так і в “західному марксизмі”, численними відгалуженнями якого є різноманітні варіації з префіксами “нео-”, “пост-” і т. п.

Так, фахівцям добре відомий аналіз джерел і складових марксизму, здійснений більше 100 років тому найпослідовнішим російським апологетом. Цей аналіз закономірно спирався на позиції, що перебували в рамках марксистської доктрини. Його результати вказували на витоки економічної складової із класичних англійських політико-економічних джерел, а теорія додаткової вартості К. Маркса іменувалася “нарідним каменем” марксизму. Іншим наслідком цього аналізу, згодом названого марксизмом-ленінізмом, був висновок про неминучість пролетарської революції і встановлення диктатури пролетаріату, яка відбувається у процесі втілення всесвітньо-історичної місії робітничого класу.

Сучасні подвизники національної фізико-економічної думки спростовують ці твердження. Положення, які апологети і “продовжувачі” марксизму вважають найвизначнішими досягненнями загальнолюдської економічної думки, українські подвизники фізичної економії розглядають як “больові точки” марксистської доктрини, що стають її “ахіллесовою п’ятою”.

На переконання М. Руденка, зазначені “досягнення” марксизму насправді виявляються вкрай препарованими положеннями англійської політичної економії. Хибність доктрини К. Маркса полягає в абсолютизації відносного [10, с. 405]. Бо з теорії Сміта він бере лише два елементи: абсолютизовану працю, ставлячи її над природою і вигадуючи “суспільну субстанцію” як джерело додаткової вартості [10, с. 469], та абсолютизований поділ суспільства на класи [10, с. 237].

Згідно з доктриною марксизму-ленінізму про встановлення диктатури пролетаріату терор зводиться до державної політики. Водночас український мислитель неодноразово доводить, що фізіократія зовсім не надається до побудови теорії пролетарської революції і встановлення диктатури пролетаріату [10, с. 235].

Апофеозом економічної думки, за визнанням вже згаданого російського апологета марксизму, є “Капітал”, присвячений вивченню устрою тодішнього капіталістичного суспільства [13]. М. Руденко у своїх нарисах з фізичної економії наголошує, що через усю його книжку “проходить безкомпромісна критика “Капіталу” Маркса” [10, с. 26].

Український інтелектуал дає власну концептуальну модель капіталу, поділяючи його на абсолютний та відносний, і показує походження другого виключно від першого. Він доводить, що капітал є вартістю, здатною продукувати додаткову вартість. Вказані ним різновиди капіталу, відповідно, продукують абсолютну додаткову вартість та відносну додаткову вартість. Відтак постає докорінно відмінне від марксистського поняття капіталу та капіталізму.

Наслідком критики “Капіталу” є висновок, який український мислитель продовжував формулювати до кінця свого життя, осягаючи глибинну сутність заключної фрази, якою завершується “величезна гора зіпсованого паперу – “Капітал”” [10, с. 234]. М. Руденко вносить вирок: остання сторінка “Капіталу” засвідчує, що Маркс зрікся марксизму. Ідеться про самозречення, в результаті якого той перестав бути марксистом. Однак “обивателі в академічних мантиях” та “солдати парадигми” не дають марксизмові умерти своєю смертю, час від часу реанімуючи всеперемагаюче учення.

Висновків М. Руденка, особливо викриття фундаментальної хибності “Капіталу”, якої зрікся навіть його автор, до цього часу цураються не тільки найбільш затяті апологети марксизму, а й дослідники національної економічної думки, покликани відстоювати принаймні неупереджену позицію. З їх вини відбувається втеча від питомо українського економічного знання! Якщо не перервати її, наслідки цієї втечі можуть виявитися вкрай фатальними для нації та цивілізації.

Український інтелектуал понад 15 років тому наголосив, що “Сміт і Маркс не розвідали джерело додаткової вартості до кінця”, бо вбачали субстанцію вартості в людській праці. Він із гірким сумом констатував, що “недостатність і навіть хибність цього визначення зробили ХХ століття найкривавішим періодом земної історії”. І застеріг: “Далі з таким визначенням (...) рухатися не можна – економічна неграмотність загрожує планетарним занепадом або навіть загибеллю цивілізації” [10, с. 477–478].

Викладене підтверджує, що достатня економічна наука являє собою джерело життєствердного знання, тоді як недостатня спричиняє появу смертоносного знання. М. Руденко довів належність К. Маркса до кола “кривавих утопістів, що мріяли про

світове панування” [10, с. 468], і вказав на жертви нищівних експериментів у процесі втілення його утопій. На 28 році після відновлення незалежності України вельми негативним є нехтування спростуванням українськими інтелектуалами марксистських теорій, а також хибних положень “Капіталу”. Ці доводи є визначальним пунктом критики політичної економії з позицій фізичної економії.

Свідома чи прихована втеча від питоми українського рятівного, а не запозиченого смертоносного знання спотворює сучасну картину загальнолюдського економічного надбання. Вона безпідставно подовжує більш ніж 100-річну впевненість про безальтернативність політичної економії. Внаслідок цієї втечі “вершиною” економічного надбання і в XXI ст. продовжують вважати чи то Сміта, чи то Маркса, свідченням чого є цьогорічні форуми не лише в Москві чи Пекіні, а й інші зібрання тих, хто позиціонує себе симпатиком творця “всеперемагаючого учення”.

Наслідки вказаної втечі є ще навіть більш фатальними у сфері господарювання, керованого знанням, неадекватним викликам XXI ст. Кілька років тому експерти Frankfurter Rundschau підрахували, що якби пересічний землянин захотів жити за споживчими стандартами ФРН, людству не вистачило б ресурсів обсягом у 2 земні кулі, тоді як стандарти США потребували б 4 планети [13].

Зроблена ними екстраполяція засвідчує приреченість західних (тут – німецької та американської) моделей споживання. Але якраз вони удостоюються найпрестижніших наукових нагород, вписуються в університетські підручники, вносяться в студентські аудиторії, імплементуючи смертоносне знання в мізки молоді, покликаної бути адвокатами (а не катами!) власних і загальнолюдських нащадків.

Постає найактуальніше для сучасного людства питання про можливість виходу із пастки, до якої воно потрапило. І якщо вихід є, то якими мають бути світоглядні кроки в напрямі, що іменується “світлом у кінці тунелю”?

Подвижники національної фізико-економічної думки вбачали вихід із глобальної пастки омніциду у подоланні домінування суб’єктивно-психологічних впливів, які спричинили зверхність політичної економії, зокрема марксистської, над економічною спадщиною людства. Цей вихід стає досяжним через утвердження економічного знання, ґрунтованого на засадах об’єктивних законів природи, а не умоглядних правничих законів, вигаданих політикумом.

Відтак парадигму фізичної економії належить утверджувати у послідовності, описаній М. Руденком. “Досить об’єднати відкриття Кене з відкриттям Майєра, – наголошував український інтелектуал, – і ми легко дістанемо те, що дістав С. Подолинський” [10, с. 272]. Бо “Ф. Кене плюс С. Подолинський – це вже не часткова, а повна Істина” [10, с. 440]. А “теорія додаткової вартості і теорія біосфери (...) зливаються в єдину теорію Життя” [10, с. 100]. Вказана мислителем фундаментальна основа розкриває еволюцію і становлення природничих засад економічного знання.

В умовах зростання глобальних загроз дедалі більш нагальним є подальший розвиток фізичної економії. Завдяки їй утвердженню окреслюється повноцінне бачення світового економічного надбання. Тільки на цій основі можлива конструктивна критика політичної економії, зокрема марксистської, як найбільш руйнівної і загрозової для долі землян [14].

Особлива роль у світоглядному осягненні економіко-філософської спадщини та викритті приреченості економічної складової марксизму належить українській науковій школі фізичної економії. Її сучасний подвижник М. Руденко вказав на невідкладність подальшої розбудови наукової структури загальнолюдського економічного доробку. Саме йому належать слова “Прощавай, Марксе!”, пронизані критикою марксистської політичної економії, здійсненої вперше у світовій економічній думці із природничих позицій [10, с. 205].

- Творення новітньої наукової картини економічного надбання людства потребує:
- імплементації життєствердного доробку подвижників української економіко-філософської школи в історію національної та світової економічної думки, національну та загальнолюдську історію інтелектуальної спадщини;
  - демонстрування світові національних фізико-економічних надбань, котрі є рятівними як для українства, так і для цілого людства;

- викриття на цій основі як апологетики марксистських доктрин, так і сучасних проявів західного марксизму, котрі, незважаючи на “моду” і багатоманітність, не усувають його приреченості внаслідок смертоносного змісту економічного знання.

У подальшому розвитку загальнолюдського економічного знання слід керуватися життєствердними узагальненнями подвижників української фізико-економічної думки, зокрема М. Руденка, який критику “наріжного каменя” марксизму базував на засадах самостійного обґрунтування субстанції додаткової вартості. Український інтелектуал був переконаний, що позірні антагонізм та суперечливість теорій абсолютної і відносної додаткової вартості – це “хитрі жарти діалектики”, внаслідок подолання яких буде створена єдина теорія додаткової вартості.

Вирішувати проблему майбутніх суспільних відносин необхідно з природничих позицій продуктивного, а не “безплідного” класу, апелюючи до формули енергії прогресу, яку український інтелектуал позиціонував як світову константу, що спирається на теорії рівновеликих величин, енергетичної рівності класів та ін. Відтак належить окреслювати економіко-філософські підходи до побудови моделі прийдешнього суспільно-господарського устрою, спираючись на варіант формули енергії прогресу М. Руденка, що описує майбутнє людства.

Список використаних джерел

1. Маркс Карл [Електронний ресурс]. URL: <https://uk.m.wikipedia.org/wiki>.
2. Економічна спадщина К. Маркса: погляд через призму століть / Зб. матер. Всеукр. круглого столу; 25 квітня 2018 року. К.: КНЕУ, 2018. 232 с.
3. Гальчинський А. Нове прочитання Маркса – одне з найважливіших завдань нашого часу // Дзеркало тижня, вип. 17 від 13 травня 2018 року.
4. Гальчинский А. Маркс и современный мир: Гуманистическая доминанта. К.: Ли-бідь, 2015. 328 с.
5. Маркс К., Энгельс Ф. Манифест коммунистической партии / Маркс К., Энгельс Ф. Выбрані твори в 3-х томах. Т. 1. К.: Політвидав України, 1977. С. 97–130.
6. Маркс К. Націоналізація землі / Маркс К., Энгельс Ф. Выбрані твори в 3-х томах. Т. 2. К.: Політвидав України, 1977. С. 290–293.
7. Энгельс Ф. Борьба в Венгрии / Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. Т. 6. М.: Поли-тиздат, 1957. С. 289–306.
8. Энгельс Ф. Демократичний панславизм / Маркс К., Энгельс Ф. Твори: у 50 томах. Т. 4. К.: Держполітвидав України, 1959.
9. Маркс К. и Энгельс Ф. Соч., 2-е изд., т. 26, ч. 1, с. 12.
10. Руденко М. Енергія прогресу. Вибрані праці з економії, філософії і космології. К.: Кліо, 2015. 680 с.
11. Подолинський С. Вибрані праці. Упорядник Л.Я. Корнійчук. К.: КНЕУ, 2000. 328 с.
12. Шевчук В. Українська наукова школа фізичної економії / Економічна енциклопедія. Т. 3. Тернопіль: Академія, 2002. С. 722–725.
13. Menschheit braucht bald zwei Planeten // Frankfurtre rundschau, 15 Mai 2012.
14. Шевчук В. О. Економічна складова марксизму з погляду фізичної економії: при-родничі засади викриття недостатності політичної економії // Економічна спадщина К. Маркса: погляд через призму століть / Зб. матеріалів Всеукр. круглого столу; 25 квітня 2018 року. К.: КНЕУ, 2018. С. 108–115.

References

1. Marx Karl. Retrieved from <https://uk.m.wikipedia.org/wiki>. [in Ukrainian].
2. Ekonomichna spadshchyna K. Marksa: pohliad cherez pryzmu stolit [The economic legacy of K. Marx: a look from the prism of centuries]. Proceedings of All-Ukrainian round table, 25 April 2018. Kyiv: KNEU, 2018 [in Ukrainian].
3. Halchynskiy A. Nove prochyttannia Marksa – odne z naivazhlyvishykh zavdan nashoho chasu [A new reading of Marx: a crucial objective in our time]. *Dzerkalo tyzhnia – Mirror of Weak*, 17, 13 May 2018 [in Ukrainian].
4. Galchinskiy A. (2015). *Marks i sovremenny mir: Gumanisticheskaya dominant [Marx and the contemporary world: the humanistic dominant]*. Kyiv: Lybid [in Russian].

5. Marx K., Engels F. (1977). Manifest komunistychnoi partii [The Manifest of Communist Party]. Marx K., Engels F. Vybrani tvory v 3 tomah – Selected works in 3 vols. Vol. 1 (pp. 97–130). Kyiv: Polityvydav Ukrainy [in Ukrainian].
6. Marx K. (1977). Natsionalizatsia zemli [Nationalization of land]. Marx K., Engels F. Vybrani tvory v 3 tomah – Selected works in 3 vols. Vol. 2 (pp. 290–293). Kyiv: Polityvydav Ukrainy [in Ukrainian].
7. Engels F. (1957). Borba v Vengrii [Struggle in Hungary]. Marx K., Engels F. Sochineniya – Works. Vol. 6 (pp. 289–306). Moscow: Politizdat [in Russian].
8. Engels F. (1959). *Demokratychnyi panslavizm* [Democratic panslavism]. Marx K. and Engels F. Works: in 50 vols. Vol. 4. Kyiv: Derzhpolityvydav Ukrainy [in Ukrainian].
9. Marx K. and Engels F. Works, 2nd ed., vol. 26, part 1, p. 12 [in Russian].
10. Rudenko M. (2015). Enerhiia prohresu. Vybrani pratsi z ekonomii, filosofii i kosmologhii [The energy of progress. Selected works in economics, philosophy and cosmology]. Kyiv: Klio [in Ukrainian].
11. Podolynskiy S. (2000). Vybrani pratsi [Selected works]. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
12. Shevchuk V. (2002). Ukrainaska naukova shkola fizychnoi ekonomii [The Ukrainian academic school of physical economics]. *Ekonomichna entsyklopediia – Economic encyclopedia*. Vol. 3 (pp. 722–725). Ternopil: Academia [in Ukrainian].
13. Menschheit braucht bald zwei Planeten // Frankfurtre rundschau, 15 Mai 2012.
14. Shevchuk V. O. (2018). Ekonomichna skladova marksyzmu z pohliadu fizychnoi ekonomii: pryrodnychi zasady vykryttia nedostatnosti politychnoi ekonomii [The economic component of Marxism in view of physical economy: natural grounds for the exposure of the inadequacy of political economy]. *Ekonomichna spadshchyna K. Marksa: pohliad cherez pryzmu stolit – The economic legacy of K. Marx: a look through the prism of centuries: proceedings of All-Ukrainian round table, 25 April 2918* (pp. 108–115). Kyiv: KNEU [in Ukrainian].

В. А. ШЕВЧУК,

*доктор экономических наук, профессор,
Национальная академия статистики, учета и аудита*

Н. Руденко versus К. Маркс: украинское разоблачение обреченности экономической составляющей марксизма

Ввиду распространенного в научной среде утверждения относительно гуманизма взглядов К. Маркса в статье опровергнута ошибочность экономической составляющей марксизма и его мировоззренческой системы в целом. Раскрыта сущность критики украинским интеллектуалом М. Руденко ключевых положений марксистской политической экономии. Отмечено, что основополагающей составляющей экономического достояния человечества является европейская физиократия, украинская научная школа физической экономии и современная мировая физико-экономическая мысль. Что касается политической экономии (включительно с марксистской экономической составляющей), то ей принадлежит производная, вторичная роль.

Ключевые слова: политическая экономия марксизма, «Капитал» К. Маркса, научная школа физической экономии, экономическое достояние человечества.

V. O. SHEVCHUK,

*Dsc (Economics), Professor,
National Academy of Statistics, Accounting and Audit*

M.Rudenko versus K. Marx: the Ukrainian Exposure of the Senselessness of the Economic Component of Marxism

Evidences denying the argument about humanistic stances of K. Marx are given, and the falseness of the economic component of Marxism and its ideological system as a whole are shown. It is demonstrated that the knowledge enabling the denial of the Marxist verdict to “reactionary classes” and “reactionary nations” takes the roots in the Ukrainian

academic community. The essential points of the critique of Marx's "Capital" by Ukrainian scientist M. Rudenko are given. According to M. Rudenko, Marxist "achievements", if looked at closely, turn to be but dissected theses of English political economy. The falseness of Marx's doctrines is in making absolute what is in fact relative. From the A. Smith's theory he extracts but two elements: the labor, made absolute and put above the nature, with the invented "social substance" as the source for additional value, and the clear-cut break of the society into classes.

Rudenko, as a representative of the academic school of physical economy, offers his own conceptual model of capital by breaking it into absolute and relative one, and showing that the latter derives only from the former. He demonstrates that capital is a value capable of generating an additional value. The categories of capital that he shows can, accordingly, generate an absolute additional value and a relative additional value. In this way, a radically distinct concept of capital and capitalism appears.

It is stressed that the European physiocracy, the Ukrainian academic school of physical economy and the modern physics-economics thought constitutes the fundamental part of the economic knowledge base of the humanity, whereas the political economy (with the Marxist economic component included) has derivative or secondary role.

Keywords: *political economy of Marxism, "Capital" of K. Marx, academic school of physical economy, economic heritage of humanity.*

Посилання на статтю:

Шевчук В. О. М. Руденко versus К. Маркс: українське викриття приреченості економічної складової марксизму // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. пр.. 2018. №4. С. 129-136.

Примітка: Основні тези статті викладено автором у публікації:

Шевчук В. О. Українське викриття приреченості економічної складової марксизму // Стратегія розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, «Інформаційно-аналітичне агенство», 2018. С. 441-444.